

ME HIRVIÖT!

Eli: Huoli pois! Täällä me olemme edelleen teitä opettamassa

MIKAEL MAANIITU
TUTKIELMA
TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULU
KUVATAITEEN KOULUTUSOHJELMA
2012

MIKAEL MAANIITU:
SINCE I'VE GOT THE HORNS I'M GUESSING I'M THE BAD GUY IN THIS TALE / akryyli / 2011

SISÄLLYS

1 Johdanto	2
2 Hirviöt ennen ja nyt	
2.1 Hirviöt ennen	3
2.2 Hirviöt nyt	10
2.3 Ihmishirviöt	13
2.4 Hirviöt kahlitsevat tai vapauttavat	14
3 Teetä (ja kahvia ja tupakkaa ja keskikaljaa) ja sympatiaa	16
Kirjallisuutta	19
Kuvalähteet	20

I JOHDANTO

Tässä tutkielmassa selitän lyhykäisesti ja kansantajuisesti mitä hirviöt ovat, miksi hirviöitä on ja miksi hirviöt ovat meille tärkeitä. Tämän tutkielman ei missään nimessä ole tarkoitus olla mikään kattava ensyklopedia tahikka bestiaario hirviöistä, eikä myöskään mitään uutta tietoa saatikka ennenkuulumattomia oivalluksia tarjoileva tutkimus. Hirviöistä on aikojen saatossa kirjoitettu niin paljon, että olisi turhaa ajatella, että tämä olisi muuta kuin pisara meressä. Tämä on ainoastaan erittäin pikainen katsaus erittäin laajaan mytrokseen, jolla pyrin pohjustamaan niitä ajatuksia, jotka ovat ruokkineet lopputyöni ideointia.

Tulet huomaamaan tekstiäni lukiessasi, että käytän tutkielmani selkärankana germaanista/skandinaavista mytologiaa. Tämä siksi, että kyseinen mytologia on pullollaan hyvin eri tyyppisiä hirviöitä sekä monipuolisia tapoja käsitellä niitä. Tästä perusrungosta minun on helppo vetää yhtäläisyyksiä muiden mytologioiden hirviöihin, edustivat nuo sitten aabrahaamista mytologiaa, antiikin mytologiaa, populaarikulttuurin erilaisia mytologioita tai jotain muuta, ja rakentaa yleismaailmallinen silmäys hirviöiden toiminnasta psyykessämme havainnollistaen asiaa satunnaisesti myös jungilaiseen psykologiaan liittyvien pienien huomioiden avulla.

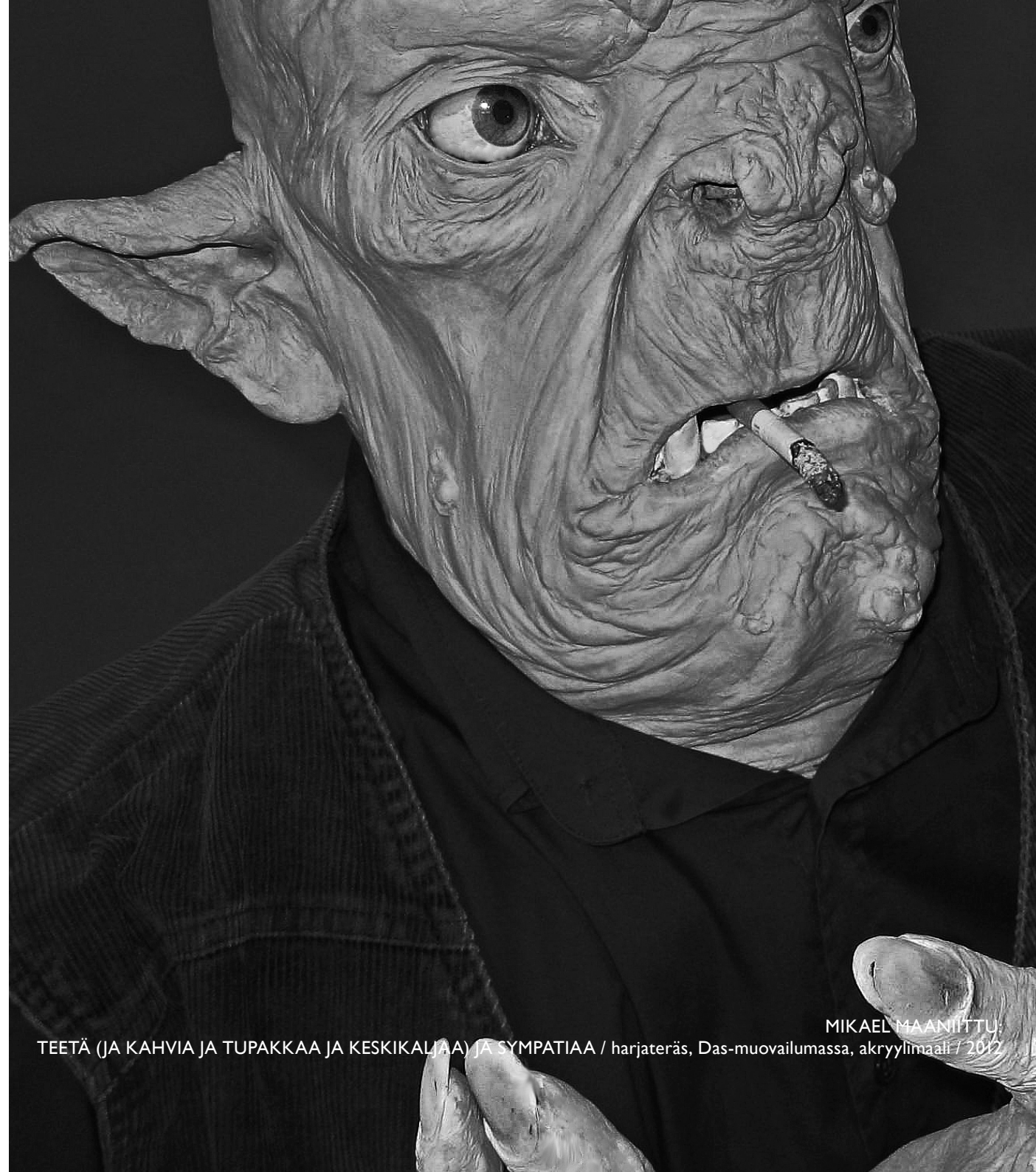

MIKAEL MAANIITU:
TEETÄ (JA KAHVIA JA TUPAKKAA JA KESKIKALJAA) JA SYMPATIAA / harjateräs, Das-muovailumassa, akryylimaili / 2012

2 HIRVIÖT ENNEN JA NYT

2.1 Hirviöt ennen

Sarvekkuus liitettiin keskiajalla, ja toisinaan vielä nykyäänkin, johonkin epäpyhään, pahaan ja saatanalliseen. Aina näin ei ole ollut. Esimerkiksi sarvipäiset satyyrit, nuo nymfejä himoitsevat taruolennot, eivät olleet pahoja epeleitä aikalaisten mielissä. Himo ja halu, jotka satyyreihin yleensä ensimmäisenä liitetään, esiintyvät meissä luonnollisesti, ja satyyrit ilmensivät tuota luonnollista, impulsiivista osaa meissä ihmisissä, kärjistetyksi tokikin. Ihminen selitti itseään hyvin usein tällaisilla luontoon liitöksissä olevilla, alitajunnassamme majailevilla arkityypeillä, olivat ne sitten jumalia, hirviöitä taikka muita uskomusolentoja. Muita sarvipäitä olivat esimerkiksi kreikkalaisten Minotauros ja roomalaisten faunit. Kivi- ja pronssikautisissa pohjoisen Euroopan kulttuureissa shamaaneilla oli puolestaan usein sarvipäähineitä; jälleen esiintyy tuo yhteys alitajuntaamme, luontoon ja luontoomme. Cernunnos, kelttiläinen metsästyksen jumala, omasi myös sarvet. Tällä kertaa sarvet ilmentävät raivoisampaa osaa ihmisen olemuksessa, joka sekin on tarpeellinen osa meitä. Ja germaanisilla heimoilla tiedetään olleen sarvekkaita kypäriä. Yhteenottoa varten siis samaistuttiin tähän raivokkaampaan osaan itseytämme. Puhumattakaan vielä nykyaikanakin Lötschenalissa, Sveitsissä, juhlitusta karnevaalijuhlasta, jolloin

MIKAEL MAANIITU:
TEETÄ (JA KAHVIA JA TUPAKKAA JA KESKIKALJAA) JA SYMPATIAA / harjateräs, Das-muovailumassa, akryylimaali / 2012

usein sarvetkin omaaviin roitschäggätä-hirviönaamioihin ja turkkeihin sonnustautuneet naimattomat miehet käyvät kaduille kansaa pelottelemaan. Tai vuosisatoja Alpeilla joulun alla juhlitusta *Krampuslaufista*, jolloin sarvekkaiksi Krampus-paholaisiksi pukeutuneet ihmiset, usein alkoholin vaikutuksen alaisinkin, marssivat taivasalle ihmisten iloksi (ja kauhuksi).

Ihmiset hyväksyivät erilaiset polariteettinsa, kunnes vanhan mantereen moniin kolkkiin rupesi leviämään uusi uskonto. Vai pitäisikö tuota instituutioksi kasvanutta entiteettiä kuvailla despoottien hallitsemaksi dogmaattiseksi hallintojärjestelmäksi – henkiseen kasvuun ja keskinäiseen rakkauteen johdattellevaksi ohjenuoraksi tuota fundamentalistista, jähmettyneiden ajatusten sikolättiä lie vaikea kuvailla. Tämä uusi uskonto lähti tukahduttamaan luonnollisia viettejämme, täten kahliten meitä ja itseilmaisumme vapautta, kontrolloiden meitä ja ajatteluamme mielipuolisuuteen saakka. Seurasi paljon vainoja, paljon pelkoa. Seurasi aika, jolloin ihminen pelkäsi kuvitteellista kadotusta enemmän kuin kuolemaa, joka sinne saattoi johtaa. Kansa oli polvillaan. Kristinusko näyttäisi demonisoineen myös sarvien käytön alitajunnan, intuition ja viettien symbolina syrjäyttääkseen tämän kaikille luonnonläheisille pakanauskonnoille ominaisen tunnemaailmamme käsittelyn, katkaistakseen suhteemme aikaisempiin tapoihimme ymmärtää mielemme sisäisiä mekanismeja sekä kontrolloidakseen ihmisten elintapoja.

Nykyisinhän asiat ovat onneksi hyvin toisin. Kirkko ei enää sekaannu niin voimakkaasti elintapoihimme kuin ammoin ja ihmiset saavat jälleen toteuttaa itseään vapaammin, koko tunteidensa spektrin voimalla, tukahduttamatta itseään Saatanan tahi Jumalan väsymättömän tarkkailun alla. Tällä tarkoitan vaikkapa viihdekulttuurin vähittäistä vapautumista. Vatikaani ei ainakaan toistaiseksi ole lähettänyt inkvisiittoreita

MIKAEL MAANIITU:
TEETÄ (JA KAHVIA JA TUPAKKAA JA KESKIKALJAA) JA SYMPATIAA / harjateräs -Das-mjovailumassa, akryyli-maali / 2012

maailmalle, jotta tämän järjestön agenda loukkaavia elokuvaohjaajia, kirjailijoita, kuvataiteilijoita, muusikoita tai vaikkapa tietokonepelien ohjelmoijia poltettaisiin rovioilla noitina ja paholaisen palvojina. Joskin siitä huolimatta me kaikki ihmiset olemme edelleen paavin säälimättömässä syynissä. Jopa pariskuntien seksielämänkin kontrollointi kaikkineen on edelleen ilmeisen tärkeä osa paavin virkaa, oli sitten kyse vaikka niinkin radikaalista makuukammarikäyttäytymisestä kuin kondomien rullaamisesta siittimen varteen, vaikka esimerkiksi masturbointi ei sentään enää sokeutta tai hulluutta aiheuta, eikä vasenkätisiä pidetä enää Saatanan merkitseminä olentoina. Monty Python-sketsiltähän tämä kaikki suorastaan kuulostaa, mutta joskus asiat olivat tosiaan kammottavalla tolalla. Voisikin kuvailla, että ihmiskunnan kollektiivisessa tajunnassa lymyävät hirviöt olivat tuolloin aivan erityisen voimakkaita. Nykyaikana ja esikristillisinä aikoina mitä luonnollisimmilta ja viattomimmilta tuntuvista asioista oli kristinuskon leviämisen jälkeen kasvanut muutamassa sadassa vuodessa hyvinkin pelättyjä asioita.

Palataanpa sekasortoisesta keskiajasta ynnä Vatikaanin nykyisistä kondomidilemmoista takaisin kansanuskomusten pariin. Germaanisessa/skandinaavisessa mytologiassa yksi Yggdrasilin eli Maailmanpuun eli henkisen kosmoksen yhdeksästä maailmasta on Jötunheimr, jossa asuvat arvaamattomat ja väkivahvat jättiläiset, jötunit (etymologiaa: jötun – jatuli – jätti – jättiläinen). Heillä saattaa olla useampi kuin yksi pää ja eräällä Jötunheimrin jättiläishirviöllä niitä oli peräti yhdeksän. He saattavat saada jälkeläisikseenkin vaikkapa käärmeitä taikka susia yhtäläillä kuin ihmismäisempiä jättiläisiäkin. Heillä on usein pitkät kynnet taikka terävät hampaat. Toisinaan heillä saattaa kasvaa päässään nuo jo mainitut, suuren roolin entisaikojen kansojen mielikuvituksessa saaneet sarvetkin – tai jotain muuta muuhun eläinkuntaan viittaavaa. Vaikka jötunit ovat

kin yksi niistä kansoista, jotka vievät maailman tuhoon taistelussa aasa- ja vaanijumalia vastaan, he eivät ole yksioikoisesti paha voima. He voivat toisinaan jopa toimia jumalten ja ihmisten puolella. Monet jötunit ovat jopa solmineet avioliittoja näiden jumalheimojen jäsenten kanssa. Jötunit ovat yksi monipuolisimmista esimerkeistä, joita meillä on hirviöistä ja hirviöiden toimintaperiaatteista mieleemme sisällä.

Jötunheimr on siis kaaoksen voimien maailma, mielemme hirviöiden tyyssija – kuvailemieni jötuneiden koti. Jötunheimrin asukit edustavat kaikkea sellaista, mitä emme tiedä, mitä emme ymmärrä, mikä herättää meissä ihmetystä ja kummastusta. He edustavat monin eri tavoin myös niitä asioita, joita me joissain elämiemme vaiheissa saatamme pelätä, jotka pitävät meitä puristuksessaan, ahdistavat meitä, ehkäpä jopa luhistavat meidät kerta toisensa jälkeen. Asgårdin, aasajumalten maailman, pääjumaluus Odin teki useita matkoja Jötunheimriin mitelläkseen viisaudessaan jötuneiden kanssa. Eräs toinen aasajumala, Thor, puolestaan mitteli fyysisillä voimillaan näiden hirviöiden kanssa. Tämän skandinaavisen jumalgallerian tärkeimmän kolminaisuuden kolmas aasa Tyr puolestaan koetti vangita yhden näistä hirviöistä, Fenrir-suden, mutta menetti sille kätensä. Samankaltaisia yhteenottoja oli esimerkiksi hindujen mythokseen kuuluvien deva-jumalsuvun ja daityajättiläissuvun välillä, kuten myös vaikkapa lukuisien antiikin mytologian heerosten sekä jättiläishirviöiden välillä. Nämä tarinat ja esimerkit opettavat meitä marsittamaan mielemme rohkeasti niihin paikkoihin, joissa emme ole käyneet tai joita syystä tai toisesta pelkäämme. Mikäli emme mittele omien hirviöidemme kanssa, mikäli emme voita niitä, mikäli emme edes usko ikänä voittavamme niitä, saattaa niistä hyvinkin kasvaa ylettömän musertavia voimia – joko henkilökohtaisella tasolla tai jopa kollektiivisella tasolla (kuten keskiajan eurooppalaisten piinaava elämä on osoittanut).

MIKAEL MAANIITU:
WORK IN PROGRESS

TEETÄ (JA KAHVIA JA TUPAKKAA JA KESKIKALJAA) JA SYMPATIAA / harjateräs, Das-muovailumassa, akryylimalli / 2012

Mytologioiden jättiläishirviöissä on se mielenkiintoinen piirre, että maantieteellisestä alkuperästään ja jopa aikakaudestaan riippumatta näissä entiteeteissä on selkeä yhdenmukaisuus. Ne toimivat siinä osassa ihmisen persoonallisuutta, joka on tiedostamatonta ja usein ristiriidassa tietoisien tajunnan kanssa. Ne saattavat edustaa osia henkilön alkuperäisestä persoonallisuudesta, joka on syrjäytynyt tietoisien mielen tieltä; näiltä entiteeteiltä löytyvät tietoisien mielen torjumien piirteet, esimerkiksi epämiellyttävät luonteenpiirteet ja tietoisien mielen kanssa yhteensopimattomat pyrkimykset. Mytologioiden hirviöt toimivat tietoisuuden suhteen kompensoivasti ja vaistonvaraisesti eli niiden vaikutus voi olla, kuten aiemmin asian ilmaisin, hyvä taikka paha. Masentuneen tai pelokkaan ihmisen unelmissa ja visioissa hirviöt voivat olla säälimättömiä tai myötätuntoisia. Ne saattavat usein toimia sitkeinä vastustajina, jotka painostavat ihmisen joko nousemaan tai murtumaan. Tähän kaikkeen mm. sveitsiläinen psykiatri Carl Gustav Jung kiinnitti huomionsa ihmisen psyykettä tutkiessaan. Muinaiset mytologiat ovat mieleme kartoja, varhaisempien aikojen monimuotoista psykologiaa, ja mytologioiden hirviöt vertautuvat nykyaikaisessa psykoanalyyssissä yleensä jungilaiseen varjoon. Ja iästään huolimatta esimerkiksi muinaisgermaaninen sielunkäsitys, jota skandinaavinen/germaaninen mytologia eri hahmoineen pyrkii selittämään, vertautuu puolestaan lähes suoraan jungilaiseen minuuden malliin.

Esimerkkinä eteläisen Euroopan hirviötarinoista kerrortakoon seuraava. Antaios on yksi kreikkalaisen mytologian hirviöistä, myöskin jättiläinen. Hän on Poseidonin, meren jumalan, ja Gaiain, maaäidin ja alkujumalattaren, jälkeläinen. Herakles taistelee eräässä tarinassa Antaios-ta vastaan. Tämä jätti on ylettömän vahva ja Herakles saa reippaasti kuonoonsa yhteenoton alkuvaiheessa. Mutta Herakles onkin paitsi fyysisesti vahva miekkonen, myös verrattoman väkky tapaus. Hän keksii, että

MIKAEL MAANIITU:
WORK IN PROGRESS
TEETÄ (JA KAHVIA JA TUPAKKAA JA KESKIKALJAA) JA SYMPATIAA / harjateräs, Das-muovailumassa, akryylimalli / 2012

jättiläisolento Antaios saa uskomattomat voimansa äidiltään maalta, kaappaa tämän tiukkaan puristusotteeseen ja nostaa tämän ilmaan siten, että Antaioksen jalat eivät yllä koskettamaan voimanlähdeään. Antaios muuttuu siinä samassa voimattomaksi kuin nälkiintynyt katurakki ja Herakles puristaa Antaioksen keuhkoja niin väkevästi, että tämä menehtyy.

Tarina rinnastuu toisaalta ihmisen älyn voitoksi yli luonnon armottomien voimien, mutta sitä voi myöskin pitää vertauksena ylivoimaiselta tuntuvaan henkiseen haasteen kohtaamisesta ja kyseisen ongelman päihittämisenä mielenvoiman ansiosta. Parhaimmillaan hirviöt omaavatkin monia metatasoja, joiden kautta ne avautuvat ihmisille eri tavoin, koskettavat toinen toistaan erilaisempien elämäkokemusten kautta. Antiikin mytologia onkin täynnä mitä erilaisempia hirviöitä, jotka syntyivät aikojen saatossa opettamaan ihmisiä kohtaamaan vaikeitakin ongelmia. Hydran surmaamisesta kertova tarina osoittaa juurikin jo aiemmin mainitsemani piirteen, jonka jotkut hirviöt omaavat: eli sen, miten toisinaan kohtaamamme henkiset tai fyysiset haasteet saattavat olla hyvinkin vaikeita päihitettäviä ja vaativat, että me paneudumme kunnolla pureskelemaan ongelmiamme tai ne kasvavat entistä suuremmiksi. Hydran myytissä erityisenä piirteenä on myös se, että yksi sen päistä oli kuolemattomuuden lähde ja kyseinen pää kasvoi muiden suojassa. Erilaiset mytologiset käärmeolennot ovatkin usein suuren voiman vartijoita tai haltijoita, toisinaan myös kuolemattomuuden symboleita (vrt. Ladon, Aadhi-Sesha, Mucalinda, Saatana, Leviathan, Nehekau, Antaboga, Ouroboros, Jörmungandr, Quetzalcoatljne.; muita voimallisia käärmeolentoja ovat esim. slaavilainen zmey, romanialainen balaur ja kiinalainen lóng).

Suurta voimaa vartioivasta käärmehirviöstä kertoo myös esimerkiksi saksalaisten kansalliseepos. Tämän germaanisen runoelman, *Nibelungein Laulun* (*Nibe-*

TEETÄ (JA KAHVIA JA TUPAKKAA JA KESKIKALJAA) JA SYMPATIAA / harjateräs, Das-muovailumassa, akryylimaali / 2012

MIKAEL MAANIITU:
WORK IN PROGRESS

lungenlied), sankari, nuori Siegfried (Skandinavian mytologisessa runoelmassa, eli *Eddassa*, sekä *Völsunga-saagassa* hänet tunnetaan nimellä Sigurd), oli urhea ihmisten puolustaja, joka surmasi suuresti pelätyn lohikäärmeen. Voittonsa jälkeen hän voiteli itsensä surmaamansa lohikäärmeen verellä ja tuon elämänsä taikavoimien avulla hänestä tuli haavoittumaton – kaikkialta muualta paitsi yhdestä kohdasta, jota hän ei huomannut valella tuolla maagisella verellä.

Rohkeutensa johdosta Siegfriediä juhlitaan sankarina, mutta myöhemmin eräät hänen kateelliset, valtansa puolesta pelkäävät läheisensä saavat tietää tuosta sankarin ainoasta heikkoudesta, pettävät Siegfriedin luotamuksen ja murhaavat hänet.

Siegfriedin tarina kertoo siitä, miten meillä ei ole mitään muuta pelättävää kuin pelko itse, ei muuta vihattavaa kuin viha itse. Pelko luo vihaa. Viha luo lisää pelkoa. Se on voitettava. Tarinan hirviö, lohikäärme, on allegoria pelolle, jonka Siegfried voittaa rohkean sydämensä ansiosta. Pelon kohtaaminen on rohkeutta, pelon voittamisen jälkeen tuo pelko ei enää kalva ihmistä – hänestä tulee siinä suhteessa ”haavoittumaton”. Kun ihminen ottaa rakkauden vastaan, ei mikään voi häntä vahingoittaa. Mutta tarina muistuttaa myös siitä, että kaikki me olemme ihmisiä, kaikilla meillä on heikkouden hetkemme. Ja joskus jotkut, omaa heikkouttaan, saattavat käyttää sinun heikkouttasi vahingoittaakseen sinua.

Monet historialliset tapahtumat ja fiktiiviset tarinat kautta aikain kertovat samankaltaisista kohtaloista (esimerkkinä tunnetuimmista Mahatma Gandhin murha, Martin Luther King Juniorin murha, Jeesuksen murha). Samalla Siegfriedinkin tarina kuitenkin nimenomaan rohkaisee meitä jokaista ylittämään itsemme. Ei ole mitään tai ketään, jota meidän tulisi pelätä. Ja tässä asiassa meitä opettavat hirviöt.

MIKAEL MAANIITU:
WORK IN PROGRESS
TEETÄ (JA KAHVIA JA TUPAKKAA JA KESKIKALJAA) JA SYMPATIAA / härjateräs, Das-muovailumassa, akryylimaaali / 2012

2.2 Hirviöt nyt

Goottilaisen romantiikan hirviöistä yksi mielenkiintoisimmista ja tunnetuimmista lie Mary Shelley'n luoma hirviö, joka esiintyy klasikkoromaanissaan *Frankenstein: Uusi Prometheus*. Frankensteinin hirviön nykyisestä suosiosta on kiittäminen lukuisia filmatisointeja, joita Shelley'n klassikosta on tehty, puhumattakaan lukemattomista elokuvista, animaatioista, romaaneista, novelleista tai vaikka sarjakuvista, joissa tämä hahmo on tehnyt pikaisen esiintymisen tai saanut viitteellisen maininnan jossain muodossa. Frankensteinin hirviö ilmentää 1800-luvun ihmisten, ja toisinaan jopa nykyajan ihmisten, pureskelemia, tieteen harppauksiin liittyviä ajatuksia tyylikkään rohkealla tavalla. Tämä radikaali hirviö käytti aikansa tieteen sekä uskonnon, eli vertauskuvallisesti sanoen ”loogisen, itseään korjaavan ajattelun” ja ”dogmaattisen, kuolleen ajattelun”, välisiä ristiriitoja syntynsä aineksina ennennäkemättömällä tavalla. Hän oli kuolleiden ihmisten osista rakennettu olento, eli jo olemukseltaan paitsi fyysisesti (viitaten mm. hautojen häirintään, kuoleman jälkeiseen elämään sekä kirkon nuivaan suhtautumiseen kirurgiaa ja elinsiirtoja kohtaan) myös metaforisestikin (viitaten siihen, miten tämän hirviön ainekset oli koottu ihmisten kuolleista ajatuksista, tarkoittaen maailman muutosta seuraamattomien dogmien ja jähmettyneiden normien oivalluskyvyttöntä nielemistä) kaikkeudessaan sellainen hirviö, joka käytti uskonnollista fundamentalismia polttoaineenaan. Hän oli myös tavallaan ”yhden henkilön vähemmistönsä”. Tämä olento kun tahtoi pelkästään elää rauhassa ja tyydyttää perustarpeensa, jotka häneltä kuitenkin evättiin, koska oli erilainen. Shelley on muuten kirjoittanut, että sai ajatuksen tarinaansa eräästä unestaan – ja missäpä muualla alitajuntamme ja jungilainen varjomme työskentelee ahkerimmin ajan ilmiöiden parissa kuin juuri unissamme.

Monet muutkin goottilaisen romantiikan hirviöt käsittelevät ulkopuolisuutta, joka saattaa johtua esimerkiksi

hahmon erilaisesta ulkonäöstä, ristiriitaisesta suhteestaan kirkkoon tai jostain tämän piinaavaasta tarpeesta tai vaikka suoranaisesta riippuvuudesta, joka puolestaan tekee kyseisestä hirviöstä arvaamattoman ja vaarallisen.

Siinä missä Frankensteinin hirviö kertoo syrjäytymisen pelosta ja ihmisyhteisön tiedostamattomuudesta ja uusien ajatusten pelosta syntyvästä vihasta erilaista kohtaan, ottaen tarinassa sen olennon roolin, josta tehtiin henkipatto, joka muserrettiin henkisesti, josta ihminen itse typeryydessään teki hirviönsä oli tekosyynsä mikä hyvänsä, on Bram Stokerin *Draculan* protagonistivampyyri puolestaan tyystin toisenlainen, mutta jälleen kirkonkin näkemysten vastainen hirviö. Kreivi Dracula on osaltaan syntynyt pelostamme narsistista, egosentristä vallankäyttöä kohtaan. Hän on kuin narsismin fyysinen manifestoituma tai inkarnaatio – manipuloiva hyväksikäyttäjä ja turhamainen olento, joka ei siedä virheitään millään tasolla. Aristokraattinen hirviö, joka on kerännyt itselleen haaremin, josta ei kuitenkaan välitä veritippaakaan. Säälimätön manipuloija, joka on kasannut itselleen valittujen hovin, joille tekee tyhjiä lupauksiaan. Dracula tekee mitä tahansa saadakseen sen, mitä kulloinkin uskoo vankkumattomasti tarvitsevansa tai tahtovansa, imien sananmukaisesti ympärillään olevat ihmiset itseensä, tyhjiin, käyttäen nämä loppuun. Mutta jälleen kerran tämäkin hirviö omaa monia muitakin tasoja, joiden kautta häntä voidaan lähestyä. Kreivi Dracula on luomisensa jälkeen saanut ikuisen elämän (ja samalla itselle ynnä muille tehtyjen tyhjien lupausten, tyhjien halujen kierteen, ikuisen nälän) paitsi omassa tarinassaan, myös hirviömytologiassa, ansaiten vähintään yhtä paljon esiintymisiä erilaisissa medioissa kuin Frankensteinin hirviö. Tuo tieto ruokkinee hänen narsisimiaan, olkoonkin, että muiden ihmisten elinvoimaa omana ravintonaan käyttäviä uskomusolentoja on eri kansanperinteissä ollut toki jo ainakin muinaisen Babylonian ajoilta saakka – ja löyppä vetoa, että huomattavasti aiemminkin. Val-

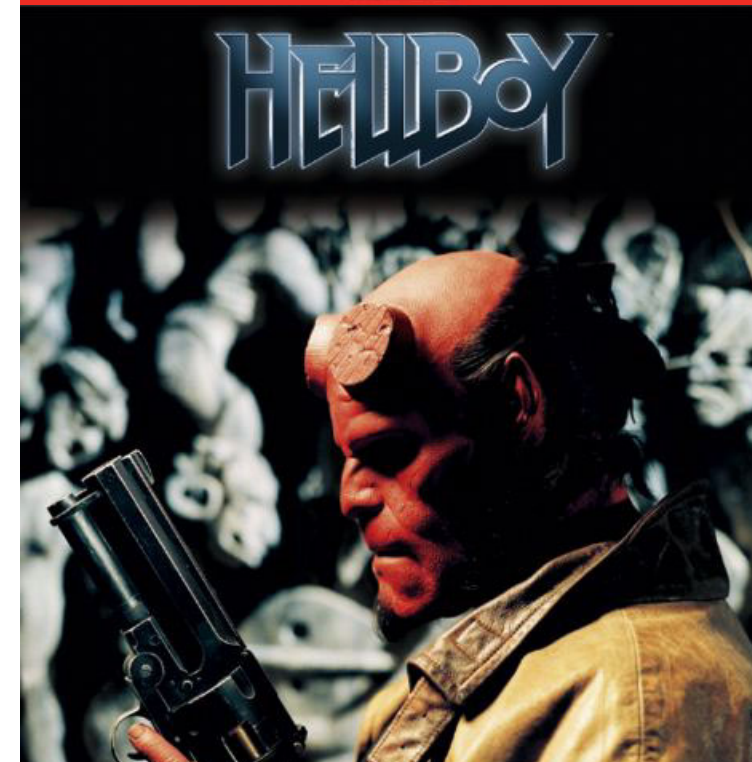
lan väärinkäyttö ja muiden ihmisten hyväksikäyttö sekä hulluuteen asti mennyt tyydyttymättömyyden ja tyydyttymisen kierre ovat nimittäin varmasti olleet olemassa ainakin sen 50 000 vuotta, jonka me tällä mutakikkareella olemme remeltäneet.

Nykyään esimerkiksi Tim Burtonin elokuvat jatkavat monella tapaa goottilaisen romantiikan hirviötarinoiden perinnettä ja omaavat usein juuri esimerkiksi ulkopuolisiksi ajautuneita tai hakeutuneita hirviöitä, joista on kuitenkin tullut meidän maailmassamme ikonisia suosikkiahmoja. Tunnetuin näistä luomuksista lie elokuvan *Saksikäsi-Edward* nimikkohirviö, jonka tarinan alkuasetelma on lähes identtinen Frankensteinin hirviön tarinan kanssa, Edwardin sotiessa jo olemukseltaan amerikkalaisen pakotetun lähiöidyllin painajaismaista unelmaa vastaan, puhkoen terävillä saksillaan valheessa elävään ympäristöönsä reikiä – täysin viattomasti, täysin vahingossa, koska on täysin aito. Ja aitous on ihmisille joskus suurimpia hirviöitä – aihe, jonka silmäilyyn ja nopeaan yhteenvetoon palaan vielä pikaisesti myöhemmin. Burtonin *Beetlejuice*, joka on paljon velkaa menneiden aikojen uskomuksille riivahengistä, demoneista ja grimoireista, sekä *Corpse Bride*, joka puolestaan perustuu vanhaan juutalaiseen kansantarinaan, käsittelevät omalla lämminhenkisellä tavallaan ainakin paitsi Burtonin jo mainittua suosikkiteemaa eli ulkopuolisuutta, myöskin kuolemanpelkoa, jota ainakin usko kuoleman jälkeisestä kadotuksesta edelleenkin ruokkii.

Muita populaarikulttuurin viimeisimpiä onnistuneesti ihmisten mieliin jääneitä hirviöitä ovat esimerkiksi *District 9*-elokuvan getossaan elelevät avaruusolentopakolaiset, ”rapumiehiksi” kutsuttu ahdistettu ja pelätty vähemmistöryhmä, taikka sarjakuvataiteilija Mike Mignolan luoma anarkistinen Hellboy – pari filmatisointiakin saanut Langenneen Enkelin jälkeläinen, joka kieltäytyy kruunustaan sekä ennustetusta suuresta teh-

tävästään Ragnarökin, Harmageddonin, maailmanlopun, tuojana ja työskentelee ennemmin Paranormaalien Puolustuksen ja Tutkimuksen Toimistossa (B.P.R.D. – Bureau for Paranormal Research and Defense) taistellen meidän ihmisten puolesta sellaisia psykologisia ja poliittisia uhkia vastaan, joita vastaan me nykyaikoina kipeimmin apua tunnumme tarvitsevan. Hellboyn hahmossa on mielenkiintoisena piirteitä myös se, että tämä on omakätisesti katkaissut otsastaan kasvaneet valtaiset sarvensa. Kuten aiemmin selitin, sarvekkuus liitetään toisinaan vielä nykyäänkin johonkin epäpyhään, pahaan ja saatanalliseen – ja tämä vaivaa Hellboyta, joka kärsii asian takia niin eksistentiaalisesta kriisistä kuin identiteetikriisistäkin. Mutta nämä henkiset hirviöt ajavat häntä myös etsimään vastauksia. Hellboy on monta kertaa nähnyt jungilaisen varjonsa muodossa jos toisessakin, toisinaan ymmärtämättä mitä on juuri todistanut. *Preacher*-sarjakuvassa puolestaan lainsuojaton, yliluonnollisia voimia omaava pastori Jesse Custer (huomaa etunimen suora viittaus Jeesuksen etunimeen, sekä nimikirjainten J.C. viittaus tähän *Uuden Testamentin* protagonistin nimen englanninnokeeseen Jesus Christiin) rökittää roppakaupalla erinäisiä hirviöitä, erinäisiä ”pahiksia”: salaisen ”Graaliksi” kutsutun uskonnollisen instituution kätyreistä ja megalomaanisista päämiehistä egosentrisiin teollisuuspohattoihin, radikaaleihin toisten elämänenergiaa imeviin vampyyreihin ja omahyväisiksi kääntyneisiin enkeleihin. Potkiipa tämä vastentahtoinen sankari jopa itsensä Jumalan persettä. *Preacher* on hyvin viihteellinen sarjakuvapläjäys, mustan huumorin kaunis kukkanen, mutta anteeksipyytelemättömässä suorasu-kaisuudessaan myös viisas tarinakokonaisuus.

Pikkuruisen elokuvayhtiön Troma Entertainmentin elokuvasarjan *The Toxic Avengerin* päähenkilö on esimerkiksi 80-luvun hirviömäisiä piirteitä omaavasta oikeuden puolustajasta, jollaisia noina aikoina nousi esiin monia muitakin. Vaikka ensimmäinen *The Toxic Avenger*-elo-

kuva, kera balettihomeeseen sonnustautuneen epämuodostuneen hirviösankarinsa, olikin alkujaan lähinnä parodia, joka syntyi irvailuna piirrossarjojen ja toimintasarjakuvien kiiltokuvamaisten machosankareiden ja vähäpukeisten superbeibejen alati paisuvalle trendille, eikä niinkään kassamagneetiksi, kehittyi sen spin-offina 90-luvun alussa lapsille suunnattu (ja joitain vanhempia kauhistuttanut) piirrossarja *Toxic Crusaders*, jonka myötä kauppoihin rysähti pian liuta franchise-tuotteita leluista videopeleihin ja sarjakuviin. *Toxic Crusaders* oli irvokkaiden mutanttisankareiden tiimi, joka taisteli planeetta Smogulalta kotoisin olevia, teollisuuden megakorporaatioiden johdossa olevia ahnaita hirviöitä vastaan, joiden päätehtävä oli saastuttaa maapallo ihmisille elinkelvottomaksi. Mainittakoon, että tämä ”toksisista ristiretkeläisistä” kertova sarja synnytti eräänlaisen buumin. Sitä seurasi muitakin lapsille suunnattuja environmentalistisia arvoja korostavia piirrossarjoja, kuten *Widget the World Watcher*, *Swamp Thing* sekä tunnetuimpana näistä *Captain Planet and the Planetes*. Viimeiseksi mainitun sarjan päähenkilön lähetti maapallolle maaäiti Gaia, jotta *Captain Planet* taistelisi kanssamme ympäristöarvojen puolesta – liekö *Captain Planet* alkujumalatar Gaian heeroja, jumalia ja jättiläisiä tulvivan jälkeläiskatraan tuorein lisä? Monien näiden sarjojen jaksojen lopussa tuli aina jakson teemaan liittyvää informaatiota sarjan päähenkilöiltä (*Captain Planet and the Planetes*in jakso ”Population Bomb” käsitteli esimerkiksi kiihtyvää väestönkasvua) ja esimerkiksi *Toxic Crusaders*-toimintafiguurien pakkauksiin oli painettu kierrätysvinkkejä. Vielä tänäkin päivänä toimiva *Captain Planet* Foundation puolestaan perustettiin osittain mm. *Captain Planet and the Planetes*-leluista saaduilla tuotoilla. Palataksemme takaisin hirviöiden pariin: *The Toxic Avenger*in kanssa samankaltaisen yllättävän suosion kasvun oli kokenut muutama vuosi takaperin *Mirage Studios*-nimisen nyrkkipajan *Teenage Mutant Ninja Turtles*, joka oli alunperin mustavalkoinen sarjakuvapara-

rodia 80-luvun supersankareista – samanlainen premissi kuin *The Toxic Avenger*in. Mielenkiintoista on, että sekä *The Toxic Avenger*-elokuva, että ensimmäinen *Teenage Mutant Ninja Turtles*-sarjakuva näkivät kumpikin päivänvalon vuonna 1984. Syntyensä jälkeen teini-ikäisistä mutanttinijakilpikonista kehittyi muutamassa vuodessa jotain muutakin kuin vain supersankaritrendin kustannuksella pilaileva indiesarjakuva – yksi kaikkien aikojen menestyneimmistä franchiseista.

Yhteenvetona: Hirviöt syntyvät nykyaikanakin kulttuurimme elävöittääkseen niin yhteiskunnan ongelmia kuin yksilötasonkin ongelmia. Jotkut hirviöt syntyvät kommentoimaan vaikkapa joitain trendejä ja ihanteita, alati kiihtyvistä teollistumisesta nousevia kysymyksiä tai kasvavaa huolta ympäristöongelmista. Näin tekivät jo mainitut *Teenage Mutant Ninja Turtles*in sankarinelikko ja *The Toxic Avenger*-elokuvan tutuun pukeutunut mutanttikostaja, paitsi irvimällä hilpeällä tavalla joitakin steroideilla pumpattuja, puusta veistettyjä macholihaskimppuja ja tyrkkyjä supersankaritusyksiä, mutta samalla nämä toivat myös ympäristökysymykset ensimmäistä kertaa lapsille helposti omaksuttavassa muodossa. Jotkut hirviöt syntyvät kommentoimaan vähemmistöjen ongelmia ja syrjintää (mainitun *District 9*-elokuvan ahdistetut avaruusolennot). Jotkut syntyvät kommentoimaan yksilöiden subjektiivisiin kokemuksiin tai olemukseen liittyviä ongelmia suhteessa hallitseviin normeihin (mainitun *Hellboy*, *Frankensteinin* hirviö, kreivi *Dracula* ja *Saksikäsi-Edward*) unohtamatta ikinä sitäkään, että yhdellä hirviöllä voi, kuten sanottu, toki olla useitakin metatasoja. Koska nykykulttuuri on pullollaan tuhansia erilaisia hirviöitä erilaisine lähtökohtineen, on minun turha listata nimiä tai teoksia. Sinulle tuli aivan varmasti mieleen jo hurja liuta monenlaisia ikonisia hirviöhahmoja, jotka ilmentävät näitä kollektiivisen alitajuntamme salaisia toiveita ja monenmoisia pelkojamme mitä erilaisimmin tavoin.

**He was 98 lbs. of solid nerd
until he became...**

2.3 Ihmishirviöt

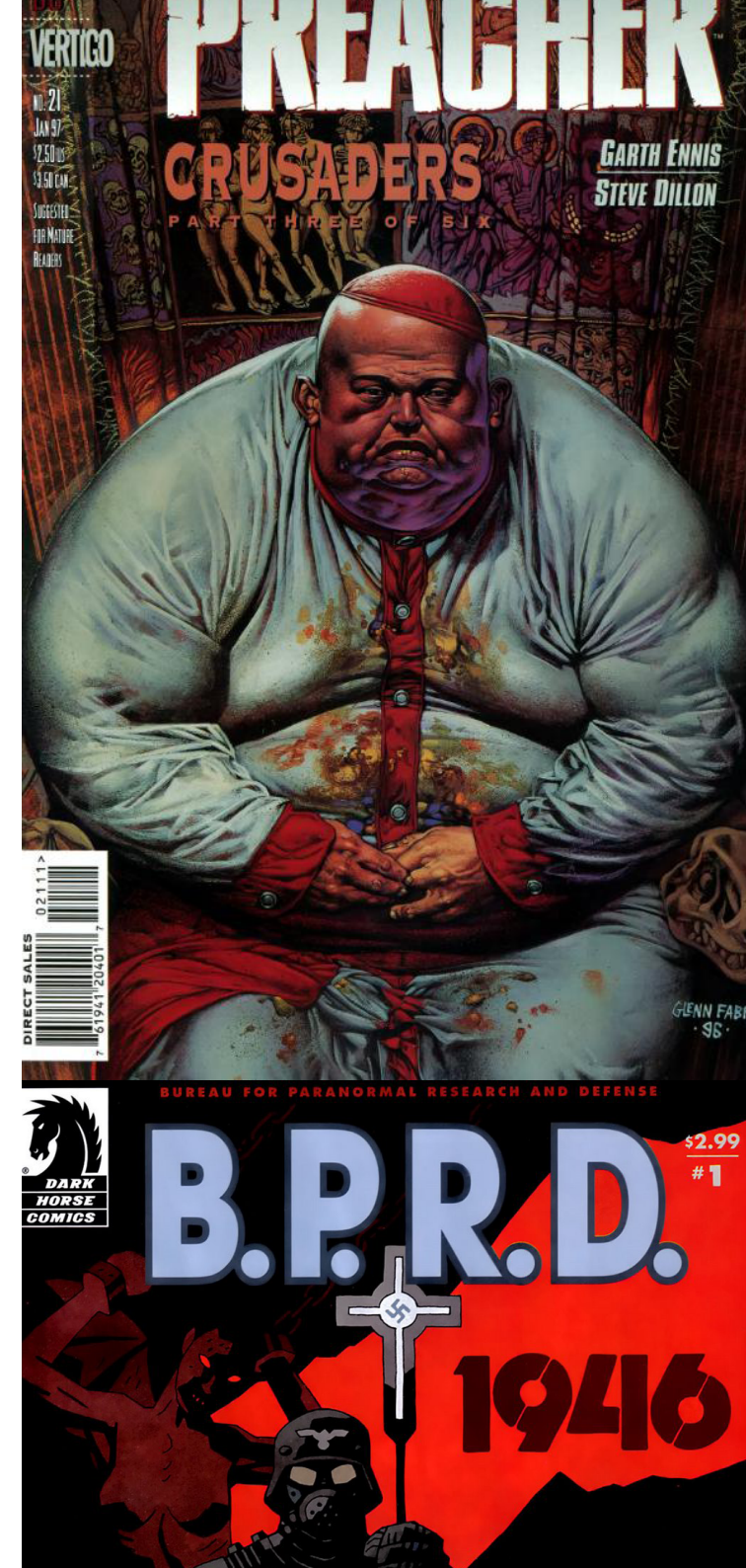
Joskus käy niin, että hirviöt vievät meidät mukanaan. Me emme saakaan niitä voitettua. Me sysäämme ne toistuvasti vain syrjemmälle, uskaltamatta kohdata niitä. Annamme niiden kasvaa ja voimistua. Ne ottavat meidät valtaansa. Uskomme kaiken, mitä ne meille kuiskuttavat. Voisi kuvailla, että meistä itsestämme muuntuu hirviö.

Historiankirjoihin on vuosisatojen saatossa jäänyt monenlaisia voimakkaiden hirviöiden piinaamia henkilöitä, joista pikaisesti mainittakoon sellaisia tunnettuja nimiä kuin Gilles de Rais, Jack the Ripper, Josef Stalin, Vlad Seivästäjä, Erzsébet Báthory, Idi Amin, Alexander Bean, Adolf Hitler, Kim Jong Il, Muammar Gaddafi, Juan Perón, Saddam Hussein, Pol Pot – puhumattakaan niistä monista hirviöilleen menetetyistä, joiden nimi ei ole jäänyt elämään meidän päiviimme. Jopa näiden mainittujen, demoniensa riivaamien ihmisten perheet ja läheiset rupesivat muodostamaan mainituille henkilöille uhkan, kun heidän hirviönsä – olivat nuo sitten miten moninaisia ja monimutkaisia hyvänsä, aina megalomaniasta ja kylymättömästä kontrollintarpeesta äärimmäisyyksiin asti menneeseen turhamaisuuteen tai kuolemanpelkoon – voimistuivat ja pelko sekä viha kasvoivat rohkeuden ja rakkauden saamatta mahdollisuuttaan.

Monet näistä henkilöistä ovat jääneet kuolemansa jälkeen erilaisiin tarinoin ja populaarikulttuuriin elämään juurikin hirviöinä. Paroni Gilles de Rais oli elässään satumaisen rikas, Jeanne d’Arcin juhlistu aseteri, hurskas ja uskonnollinen. Näiden asioiden lisäksi hän menetti elässään tuon satumaisen omaisuutensa, hän menetti kuninkaan suosion, hän murhasi ja hyväksikäytti lapsia sekä harjoitti mustaa magiaa. Ei lie ihme, että pian kuolemansa jälkeen hän jäi elämään kansantarinoinhin pelottavana ritari Sinipartana. Adolf

Hitler taasen on esiintynyt verrattaen lyhyessä ajassa jo niin monissa yhteyksissä mitä erilaisempina hirviöinä, että luultavimmin kukaan ei tunne kaikkia. Esimerkiksi Marvel-kustantamon toimintasarjakuvien sivuilla on esiintynyt superrikollinen Vihanlietsoja, joka paljastuu toisen maailmansodan myllerryksistä hengissä säilyneeksi Adolf Hitleriksi, *Twilight Zone*-sarjan eräissä jaksossa esiintyy aave-Hitler ja Capcomin *Bionic Commando*-videopelissä on zombikyborgi-Hitler. Valakian ruhtinas Vlad Seivästäjä puolestaan muovautui vampyyri Draculaksi (jota jo aiemmin käsittelinkin), joskin vasta vuosisatoja kuolemansa jälkeen Bram Stokerin toimesta. Vampyyriusko puolestaan oli toki ollut voimakas ympäri Euroopan jo kauan aikaa monine variaatioineen, oli kyseessä sitten puolalaisten wampior tai upior, ukrainalaisten upeer, serbialaisten vampira, mykonoslainen vroucolaca, kreikkalaistenkin tarinoita luultavimmin inspiroinut illyrialainen vrukolaca, kreikkalaisten perinteestä puolestaan luultavasti pontta saanut venäläisten ja monien muiden slaavilaisten kansojen wukodalak, vurkulaca tai vrykolaca (joka käännettynä tarkoittaa ”susihenkeä” – lieneekö vampyyriusko ruokkinut myös eurooppalaisen ihmisisitansformaatiomyytin aineksia), ja mainittakoon tämän kaiken perään vielä Transylvanian oma strigo. Mielienkiintoisena seikkana kerrottakoon, että hindujen demoni rakshasa rinnastuu kulttuurintutkimuksessa yhtälailla vampyyriin kuin jopa joihinkin tiettyihin jötuneihin. Rakshasat olivat edellisessä elämässään olleet erityisen ilkeitä ihmisiä, mutta muuttuneet ihmisiä syöviksi olennoiksi, joille oli kasvanut myös terävät kulmahampaat. He ovat taitavia illusionisteja, valheidten luojia ja pystyvät ottamaan ihmisiä hallintaansa.

Itsestään hallinnan menettäneitä, pelon ja vihan ohjaimia, tyydyttymättömyyteensä eksyneitä ja näennäisen vallan humalluttamia narsistisia ihmisiä miettiessä tulevat helposti mieleen mytologiset hirviöt, kuten mai-

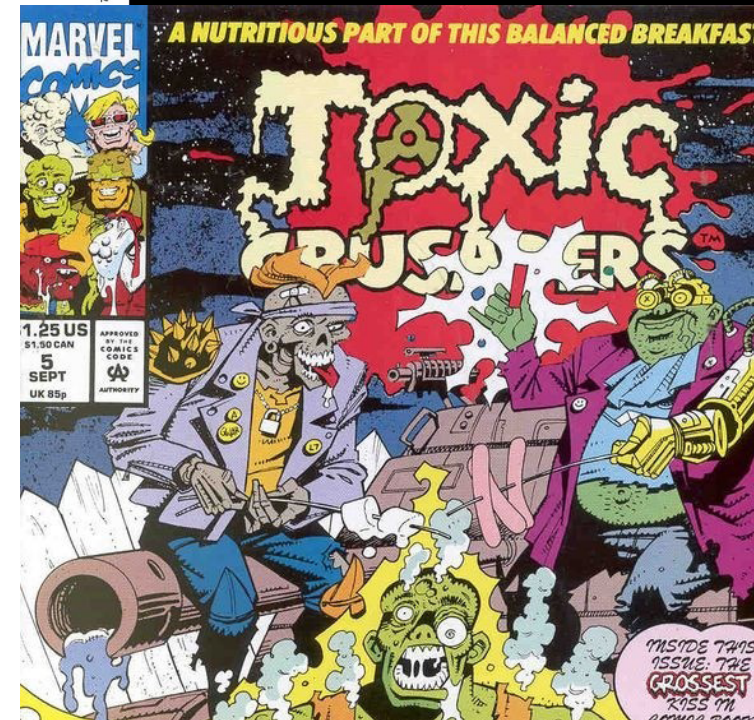
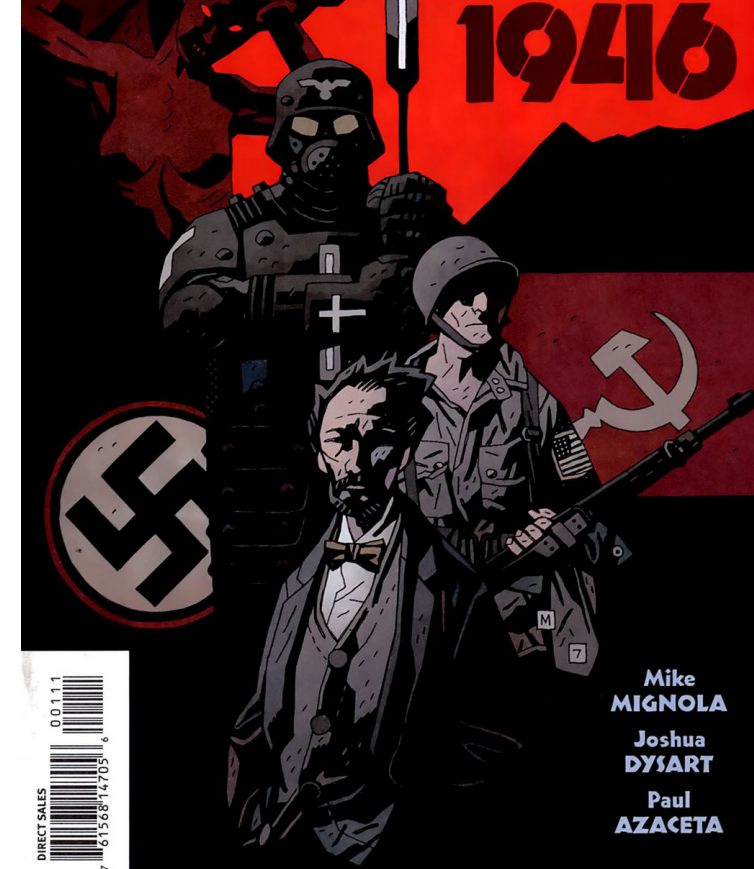
nitut rakshasat ja vampyyrit, jotka muita ihmisiä omiin tarkoituksiinsa käyttäen sekä valheita ja lupauksia muille syöttäen aiheuttavat monenlaisia ongelmia, pahimmillaan jopa mittavia konflikteja. Voi hyvin nähdä millaisista alitajunnossamme piilevistä aineksista ja monenlaisista pohdintoista tai mahdollisesti jopa menneiden aikojen ihmisten kovista koettelemuksista – kenties historianlehdiltä unhoon jääneiden muinaisten despoottien kynissä tai yksityiselämässä koetuista – nämäkin tarunomaiset hirviöt, joskus niin kovin etäisiltäkin tuntuvat mytologioiden kansoittamat hahmot, ovat maailmaan syntyneet ja mitä hekin parhaansa mukaan koettavat meille ihmisille opettaa sekä mistä he yrityvät meitä varoittaa.

On myös niitä ihmisiä, joiden päämäärät ovat hyviä, huolet ovat aitoja ja ajatukset ovat kauniita, mutta vuosien vieressä ja huolien kasautuessa he lähtevät oikomaan ongelmia väärin keinoin. Theodore Kaczynskyn, eli Unabomberina paremmin tunnetun yhdysvaltalaisen terroristin, henkilökohtainen hirviö oli yksinkertaistetusti ilmaistuna pelko teollisen yhteiskunnan tulevaisuuden puolesta, pelko ihmiskunnan tulevaisuuden puolesta. Joskus maailmaa voi rakastaa niin paljon, että sitä rupeaa vähitellen vihaamaan. Joskus filantroopin ja misantroopin välinen ero tuntuu olevan hiuksen hieno.

Näiden kaikkien historianlehdille tavalla tai toisella jääneiden surullisenkuuluisien ihmisten lisäksi on totakai lukuisia täysin fiktiivisiäkin esimerkkejä tällaisista hahmoista. Populaarikulttuurissa tunnetuimpia lienevät ainakin *Star Warsin* menetysten musertama, katkeroittama ja riivaama Darth Vader ja vaikkapa *Taru Sormusten Herrasta*-romaanitrilogian vallanhimoonsa ja suuruudenhulluuteensa seonnut velho Saruman. Hekin edustavat tällaisia monenlaisten hirviöidensä kahlitsemia ja ohjaamia traagisia hahmoja.

2.4 Hirviöt kahlitsevat tai vapauttavat

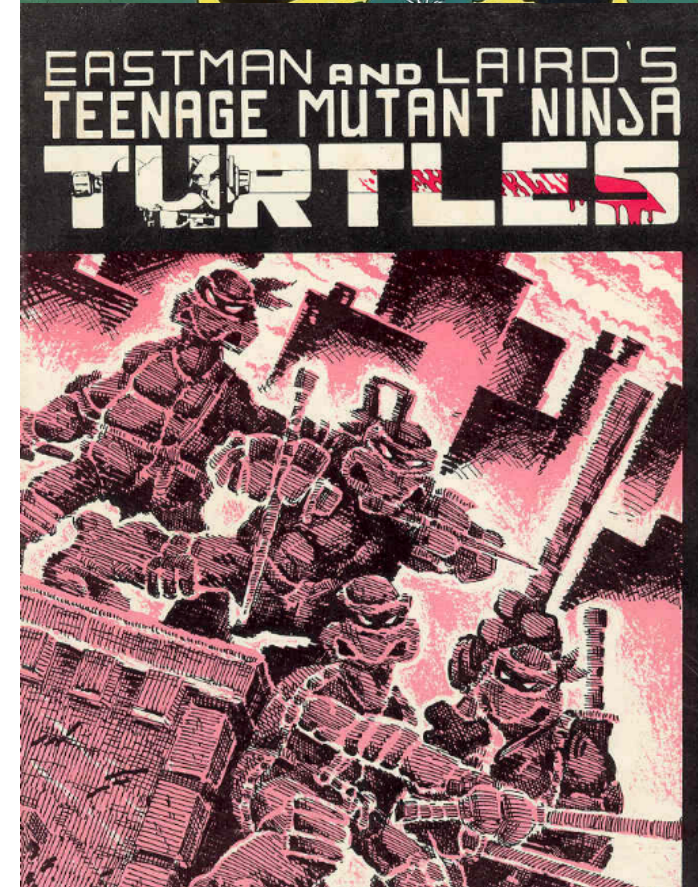
Yksilön maailmankaikeutta, subjektiivisen ja objektiivisen limittymistä, henkistä kasvua sekä monista eri mythoksista tuttua ”valaistumistakin” symbolisoiva Maailmanpuu monine ymmärryksen tasoja kuvastavine oksanhaaroineen voidaan nähdä sielun allegoriana. Tietävästi ainakin Mesoamerikassa, Euroopassa ja Siperiassa on käsitetty henkistä kosmosta Maailmanpuun avulla. Germaanisessa/skandinaavisessa mytologiassa tämä puu, kuten olen aiemmin maininnut, on nimeltään Yggdrasil ja se on yksi tarkoimmista tämänkaltaisista henkisen kosmologian malleista, joita meidän ajoillemme on säilynyt. Maailmanpuu on yhdeksästä maailmasta koostuva multiversumi, joka ilmentää monia olemisen tasoja. Sen keskiössä olevaa maailmaa, Midgårdia, ihmisen egoa, ympäröi Jörmungandr, suuri jötun, suuri käärmehirviö, joka puree omaa häntäänsä, pyrkii estämään sielua ylittämästä itsensä vartioiden tätä herkeämättä – ja jolle hävittäessä taistelu alkaa aina uudelleen. Ragnarökin taistelussa, Harmageddonin taistelussa sekä monissa muissa eskatologisissa tapahtumissa Jörmungandrin kaltaiset käärmehirviöt, lohikäärmeet ynnä muut ylettömän voimalliset hirviöolennot ovat niitä, jotka kohdataan viimeisinä – ennen uuden, onnellisen maailman syntymistä. Harmageddonin taistelussa nämä hirviöt ovat Saatana (Lohikäärme), Antikristus (Peto) ja Epäpyhä Henki (Väärä Profeetta). Kaikki nämä kolme hirviötä ovat mielen arkkityyppejä, jotka esiintyvät myöskin Ragnarökin taistelussa – eri nimin vain. Jättiläinen Loki (Väärä Profeetta) on Odinin, itsen tiedostamisen ja viisauden etsijän, varjo. Loki pyrkii johdattelemaan etsijää petoksella ja väärillä lupauksilla. Fenrir-susi (Peto) on Tyrin, järjestyksen etsijän ja rationaalisen asioiden punnitsijan, varjo. Fenrir ruokkii henkistä kaaosta ja haluttomuutta alistua elämän virralle. Omaa häntäänsä syövä käärmehirviö Jörmungandr (Lohikäärme) on Thorin, suojelijan ja esteiden murttajan, varjo. Jörmungandr ahdistaa kaiken lopullisuudella sekä

turhuudella ja ajaa ihmistä tavoittelemaan mielenrauhaa maallisista asioista. Kerrottakoon vielä vertailun vuoksi, että esimerkiksi varhaiset buddhalaiset nimesivät pahuudelle kolme juurta: lobha eli ahneus tai kyltymättömyys (jonka voimme rinnastaa Saatanaan ja Jörmungandiin), moha eli harhaluuloisuus tai tietämättömyys (jonka voimme rinnastaa Lokiin ja Epäpyhään henkeen) ja dvesa eli viha tai vastenmielisyyys (jonka voimme rinnastaa Fenririin ja Antikristukseen). Buddhalaiset uskovat, että nämä kolme voimaa pyörittävät elämänpyörää, dharmachakraa. Elämänpyörän pysäyttämisestä seuraa ”valaistuminen”, mutta mikäli ihminen ei saa pyörää pysähtymään nämä kolme jatkavat olemassaolomme piinaamista aina uudelleen ja uudelleen. Pahuuden kolme juurta siis rinnastuvat aiemmin mainittuun mytologiseen hirviökolmikkoon ja yhdessä tämä kolminaisuus on suurin hirviö, joka vartioi suurinta aarretta – kohtaaminen, muutos, kaiken yhtyminen, Ouroboros, Alfa ja Omega, Yin ja Yang, pelon ja tyydytyksen kierteestä, kuolemasta kuolemattomuuteen ja ajan päättymiseen johtava tie. Asian voi ilmaista myös siten, että kun lakkaat syömästä hyvän ja pahan tiedon puusta, eli lakkaat arvottamasta asioita, pääset takaisin Paratiisiin. Aikojen saatossa uskontokunnat ovat kuitenkin itse langenneet usein arvottamiseen. Tämä on kyseenalaistanut monien uskonnollisten johtajien ja gurujen motiivit.

Yggdrasil on jo nimenä koko skandinaavisen mytologian olemusta avaava: ”Yggdrasil” tarkoittaa suoraan käännettynä ”Odinin ratsua”. Itsen tiedostaja, viisauden etsijä Odin uhraisi itsensä itselleen, hirttäytyi maailmanpuuhun, tuhosi subjektiivisen minuutensa (oppi tarkastelemaan asioita itseään korjaavasti, arvottamatta yhtä maailman osaa toista tärkeämmäksi, tuhosi egonsa). Odin otti maailman omakseen, ratsukseen ja pyrkii johdattelemaan ihmiset seuraamaan esimerkiksi aina eskatologisen lopun porteille, maailmanlopun taisteluun, jossa kohdataan nuo jo esitellyt viimeiset ja

voimallisimmat hirviöt. Noiden mielen hirviöiden voittamisen seurauksesta on käytetty kautta aikain todella monenlaisia termejä, jotka kuitenkin tarkoittavat yksinkertaisesti samaa asiaa: ”valaistua” – eli termi, joka lie näistä se kaikkein tunnetuin (Siddhartha Gautaman käyttämä termi), ”uudelleensyntyä”, ”saada ikuinen elämä” (Jeesus Kristuksen käyttämä termi), ”antautua Allahille” (Muhammedin käyttämä termi), ”löytää Tao” (Laotsen käyttämä termi), ”pysäyttää maailma” (Carlos Castanedan käyttämä termi), ”löytää elämäntiensä” (Paulo Coelho’n käyttämä termi), ”havahtua” (Anthony de Mellon käyttämä termi), ”oppia nauttimaan tästä huviajelusta” (Bill Hicksin käyttämä termi) jne. Tähän perään sopii mainita myös nykyajan populaarikulttuurissa esiintyviä fiktiivisiä ja hyvin ilmeisiä hahmoja, jotka ovat omalla tavallaan käsitelleet tätä samaista asiaa: *Sormusten Herran* Gandalf Harmaa, joka putosi Khazad Dumin sillalta Balrogin, demoninsa, kanssa syvyiksiin, surmasi tämän ja kuoli itsekin, mutta heräsi henkiin Gandalf Valkoisena. Tai *Preacher*-sarjakuvan pastori Jesse Custer, joka kuolee omissa Alamon taistelussaan omaa ”pimeää puoliskoaan”, rellestävää irlantilaisista nistivampyyriä Cassidyya vastaan nujakoidessaan, mutta Jumala antaa Jesselle uuden elämän tämän eskatologisen lopun jälkeen (samoin kuin Jumala antaa Cassidyllekin uuden elämän – tavallisena ihmisenä ilman vampyyrina olon piinaa). Tai *Babylon 5*-tieteissarjan avaruusaseman komentaja John Sheridan, joka kuoli helvetillisellä Z’ha’dumilla, ”varjoiksi” kutsuttujen olentojen planeetalla, jolta tämä palasi kuolleista herätettynä. Aihetta on käsitelty lukemattomin tavoin lukemattomissa maailman eri kolkissa, eri aikoina, eri kertojien toimesta ja mitä erilaisemmissa medioissa vaikkapa Nobelilla palkittujen kirjailijoiden teoksista kepeän viihteellisiin ja räävittömiin sarjakuviin, ja näitä tarinoita tullaan aina myös kertomaan. Hirviöt tulevat elämään maailmassamme ajatteluumme haastaen niin kauan kuin meitä ihmisiäkin täällä tallustele.

3 TEETÄ (JA KAHVIA JA TUPAKKAA JA KESKIKALJAA) JA SYMPATIAA

Jossain vaiheessa aloin tuumiskella, että olisi hauskaa antaa oma pieni panokseni hirviöiden maailmaan ja toteuttaa veistosinstallaatio, jossa huomiomme kiinnittyisi aivan ensimmäisenä kuivuneiden suolujen tahrimiin katkenneisiin syöksyhampaisiin, epäsäännöllisen kierteisiin murtuneisiin keratiinisarviin, syyläisiin rinofyymakuonoihin, oudon näköisiin korviin, ryppyisiin kystien, finniin ynnä muiden paiseiden ja satunnaisten arpikudoksien peittämiin nahkoihin sekä romuluisiin runkoihin – joiden omistajat olisivat kuitenkin kaikista tästä listatusta karuudestaan ja toisinaan rumuudeksikin mielletystä luonnollisuudestaan (hirviömäisyydestään?) huolimatta samanlaisia kuin me kaikki: eläviä ja tuntevia olentoja hyvinkin arkisine aatoksineen sekä vaatimattomine, inhimillisine nautintoineen, jotka eivät sisällä esimerkiksi väkivaltaa ja verisiä ihmisuhreja, vaan vaikkapa kioskilta haettu malluaski kelpaa vallan hyvin.

Veistosinstallaationi nimi on *Teetä (ja kahvia ja tupakkaa ja keskikaljaa) ja sympatiaa*. Installointi tapahtuu siten, että asettelen ihmismäisesti puetun hirviöseurueen tavanomaisen keittiöpöydän äärelle virvokkeista ja toistensa seurasta nautiskelemaan. Hirviöiden päät ja kädet olen tehnyt Das-muovailumassasta ja maalannut

MIKAEL MAANIITU:
WORK IN PROGRESS

TEETÄ (JA KAHVIA JA TUPAKKAA JA KESKIKALJAA) JA SYMPATIAA / harjateräs, Das-muovailumassa, akryylimalli / 2012

akryylimaalein, kun taas näiden otusten rungot olen hitsannut harjateräksestä. Jokainen näistä hirviöistä on omanlaisensa persoona, ulkonäöllisesti toinen toistaan erilaisempi otus. Pöydällä on erilaisia mukeja, kahvipannu, teppannu, tyhjä olutpullo, tupakka-aski, tuhkakuppi, keksilautanen, sanomalehti, levällään olevia sivuun sysättyjä pelikortteja jne.

Teokseni tarkoitus on yksinkertaisimmillaan ilmaista jokaisen yksilön erilaisuutta suhteessa toiseen – erilainen ulkonäkö, erilaiset valinnat kaikilla elämän osa-alueilla, pienimmätkin oikkumme ja mieltymyksemme. Vaikka hahmoni hirviöiksi mielletäviä olentoja ovatkin, olen pyrkinyt tekemään heistä sympatian ja empatian tunteita herättäviä persoonallisuuksia, inhimillisiä otuksia, valitsemalla näin arkisen ja lämpimän tilanteen heidän kohtaamiselleen ja panostamalla heidän karakterinsä voimakkaaseen esiintuomiseen. Päämääränä humoristinen, erilaisuutta ja hyväksyntää käsittelevä teoskokonaisuus.

TEETÄ (JA KAHVIA JA TUPAKKAA JA KESKIKALJAA) JA SYMPATIAA / harjateräs, Das-muovailumassa, akryylimaali / 2012

MIKAEL MAANIITU:
WORK IN PROGRESS

MIKAEL MAANIITU:
TEETÄ (JA KAHVIA JA TUPAKKAA JA KESKIKALJAA) JA SYMPATIAA /
harjateräs, Das-muovailumassa, akryylimaili / 2012

KIRJALLISUUTTA

Alexander, Jason Shawn. Corben, Richard. Fegredo, Duncan. Dysart, Joshua. Hampton, Scott. Mignola, Mike. Nowlan, Kevin (1994-2011) *Hellboy vol. 1-11*. Milwaukee: Dark Horse Books.

Case, Richard. Dillon, Steve. Ennis, Garth. Ezquerra, Carlos. McCrea, John. Pugh, Steve. Snejbjerg, Peter (1996-2001) *Preacher vol. 1-9*. New York: DC Comics/Vertigo Comics.

Cotterell, Arthur (2002) *Maaailman myytit ja tarut*. 4. painos. Porvoo-Helsinki-Juva: WSOY.

Davidson, H.R. Ellis (1990) *Gods and Myths of Northern Europe*. Baltimore: Penguin.

Eastman, Kevin. Laird, Peter (2012) *Teenage Mutant Ninja Turtles: The Ultimate Collection, Vol 1*. San Diego: IDW Publishing.

Eliade, Mircea. (2003) *Pyhä ja profaani*. Helsinki: Loki-kirjat.

Ganander, Kristfrid (1995) *Mythologia Fennica*. Tampere: Recallmed Oy.

Jung, Carl Gustav (1992) *Symbolit: Piilotajunnan kieli*. Helsinki: Otava.

Kaczinsky, Theodore (2005) *Teollinen yhteiskunta ja sen tulevaisuus*. Turku: Savukeidas Kustannus.

Kataja, Ensio (2005) *Riimujen viisaus*. Saarijärvi: Athanaton Kustannus.

Klemettilä, Hannele (2005) *Ritari Siniparta: Gilles de Rais'n tarina*. Jyväskylä: Atena.

Lao-Tse (1950) *Salaisuuksien tie*. suom. Toivo Koskikallio. Porvoo: WSOY.

Michelet, Jules (1958) *Satanism and Witchcraft: A Study in Mediaval Superstition*. London: Arco Publications Limited.

Nenonen, Marko (2006) *Noitavainot Euroopassa: Myytin synty*. Jyväskylä: Atena.

Shelley, Mary (1973) *Frankenstein: Uusi Prometheus*. Jyväskylä: Gummerus.

Stoker, Bram (2007) *Dracula*. 5. painos. Helsinki: Otava.

Woodward, Ian (1979) *The Werewolf Delusion*. New York: Paddington Press.

Wright, Dudley (1973) *Vampires and Vampirism*. New York: Gordon Press.

(1934) *Nibelungeinlaulu*. suom. Lyy, Toivo. Porvoo: K. J. Gummerus Osakeyhtiö.

(1981) *Eddan sankarirunot*. suom. Aale Tynni. 2. painos. Porvoo: WSOY.

(1998) *Eddan jumalrunot*. suom. Aale Tynni. 2. painos. Juva: WSOY.

KUVALÄHTEET

Kansilehden kuva ja kuvat s. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 16, 17, 18: Mikael Maaniittu

s. 10:

Edward Scissorhands-elokuvajuliste. <http://4.bp.blogspot.com/-RmZIZAcP2bs/T6rFreBWddI/AAAAAAAAADPs/kDVJiIvR1J4/s1600/edwardscissorhands.jpg> (katsottu 20.5.2012)

District 9-elokuvajuliste. http://moviecitynews.com/wp-content/uploads/2009/06/poster_district9-04.jpg (katsottu 20.5.2012)

s. 11:

District 9-elokuvajuliste. http://moviecitynews.com/wp-content/uploads/2009/06/poster_district9-04.jpg (katsottu 20.5.2012)

Hellboy-elokuvajuliste. http://projektor.files.wordpress.com/2010/05/hellboy_otherside_poster_lo.jpg (katsottu 20.5.2012)

s. 12:

Hellboy-elokuvajuliste. http://projektor.files.wordpress.com/2010/05/hellboy_otherside_poster_lo.jpg (katsottu 20.5.2012)

The Toxic Avenger-elokuvajuliste. http://wrongsideoftheheart.com/wp-content/gallery/posters-t/toxic_avenger_1_poster_02.jpg (katsottu 20.5.2012)

s. 13:

Preacher no. 21-sarjakuvalehden kansi. http://media.comicvine.com/uploads/6/67397/2032981-21_super.jpg (katsottu 20.5.2012)

BPRD: 1946 no. 1-sarjakuvalehden kansi. http://www.chrisroberson.net/uploaded_

[images/BPRD_1946_01-01-721427.jpg](http://www.chrisroberson.net/uploaded_images/BPRD_1946_01-01-721427.jpg) (katsottu 20.5.2012)

s. 14:

BPRD: 1946 no. 1-sarjakuvalehden kansi. http://www.chrisroberson.net/uploaded_images/BPRD_1946_01-01-721427.jpg (katsottu 20.5.2012)

Toxic Crusaders no. 5/1995-sarjakuvalehden kansi. http://d1466nnw0ex81e.cloudfront.net/iss/600w/572/95721/4376721_1.jpg (katsottu 20.5.2012)

s. 15:

Toxic Crusaders no. 5/1995-sarjakuvalehden kansi. http://d1466nnw0ex81e.cloudfront.net/iss/600w/572/95721/4376721_1.jpg (katsottu 20.5.2012)

Eastman and Laird's Teenage Mutant Ninja Turtles no. 1-sarjakuvalehden kansi. <http://tomheroes.com/images/COMIC%20teenage%20mutant%20ninja%20turtles%201.bmp> (katsottu 20.5.2012)